

Maatschappelijk beeld van Nederland in coronatijd #2

*Samenwerkende planbureaus
(SCP, CPB, PBL) en RIVM*

5.1.2e

3/13/2023

Werkwijze, doel en inhoud

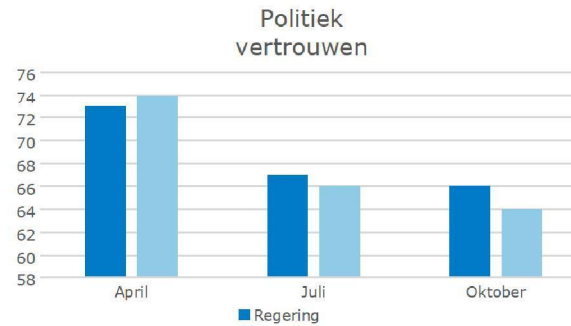
- > samenwerking Planbureaus en RIVM t.b.v. kennisdeling actuele inzichten en advies richting (middel)lange termijn besluitvorming
- > gebruikelijke en nieuwe vormen kennisdeling/advisering
- > Maatschappelijk Beeld: presentatie o.b.v. actuele cijfers/inzichten
 - *Maatschappelijk Beeld #I*: Catshuissessie 18 okt 2020
 - *Maatschappelijk Beeld #II*: MCC 1 dec 2020
 1. Vertrouwen en naleving
 2. Welbevinden en gezondheid

Bronnen: C-Gedragseenheid; c-VTV; SCP-Burgerperspectieven; LISS-panel

Vertrouwen en naleving: vertrouwen in politiek

- > Het vertrouwen in de politiek daalt sinds begin crisis
- > Vertrouwen blijft hoger dan voor de crisis
- > We verwachten dat we gelijke percentages als voor de crisis gaan zien
- > Het vertrouwen van lageropgeleiden is, was en zal waarschijnlijk lager blijven dan dat van hoger opgeleiden

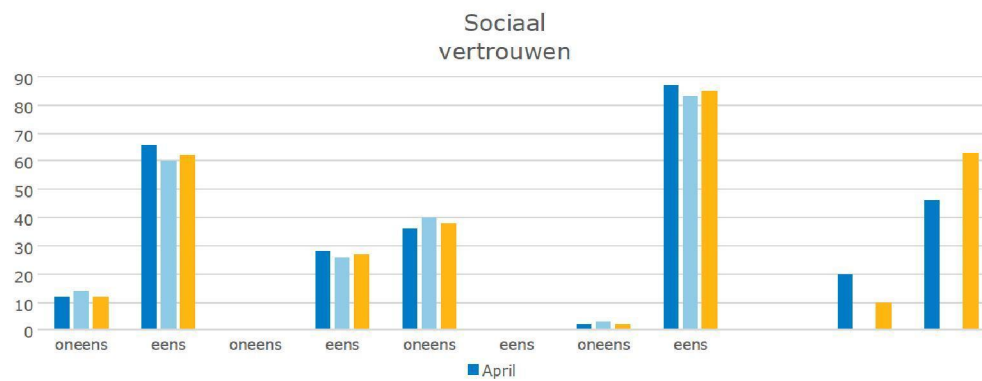

Bron: SCP-Burgerperspectieven; LISS-panel

Vertrouwen en naleving: vertrouwen in elkaar

- > Het sociaal vertrouwen daalt en ligt momenteel op niveau van voor de crisis
- > Ook hier hebben lager opgeleiden minder vertrouwen

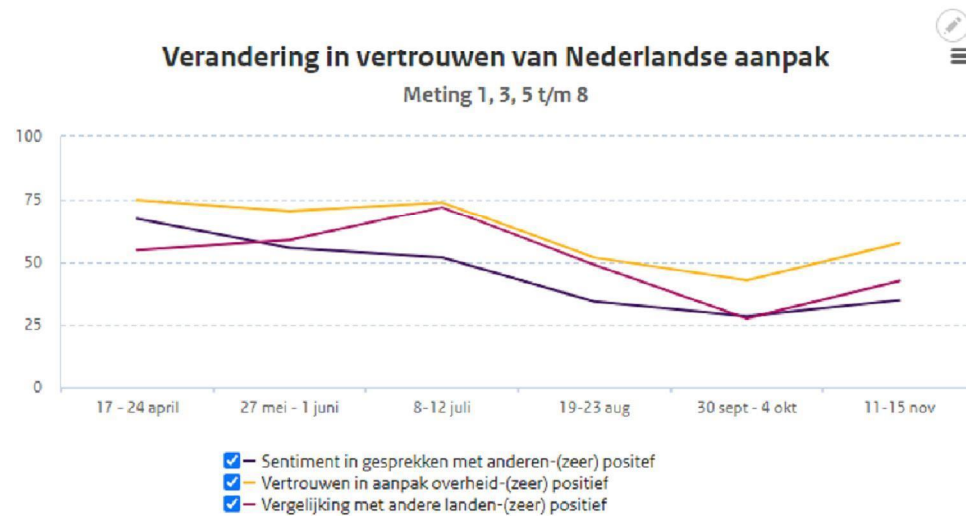

Bron: SCP-Burgerperspectieven; LISS-panel

Vertrouwen en naleving: vertrouwen in aanpak

> Het vertrouwen in de aanpak van de overheid is lager dan in het begin

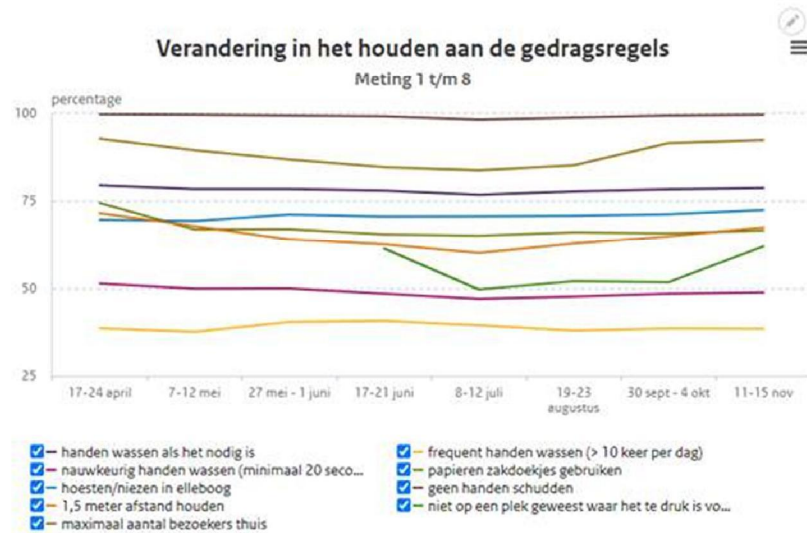

Bron: RIVM; Corona Gedragsunit

Vertrouwen en naleving: alledaags gedrag

> Er zijn schommelingen, maar geen veranderen in houden aan gedragsregels

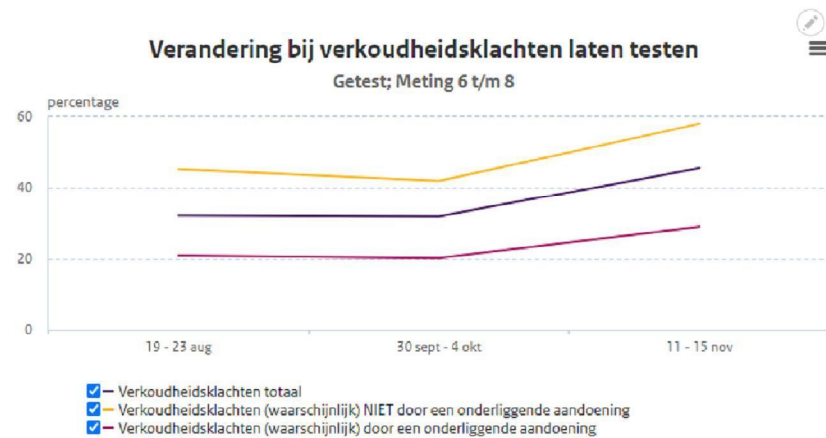

Bron: RIVM; Corona Gedragsunit

Vertrouwen en naleving: testen

- > Het aantal mensen dat zich laat testen nam toe, ook bij klachten die al eerder had

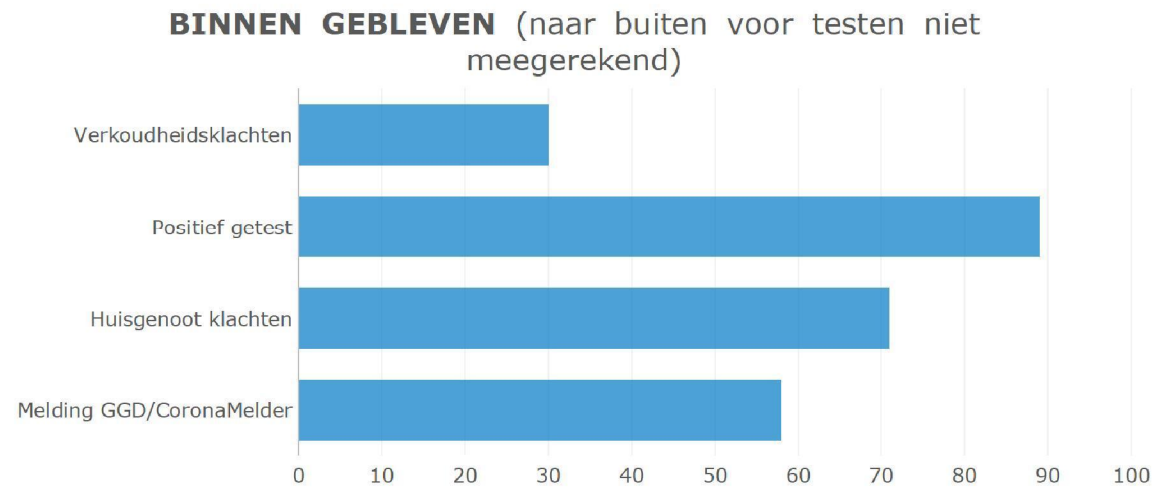

Bron: RIVM; Corona Gedragsunit

Vertrouwen en naleving: quarantaine

- > Er zijn schommelingen, maar geen veranderen in houden aan gedragsregels

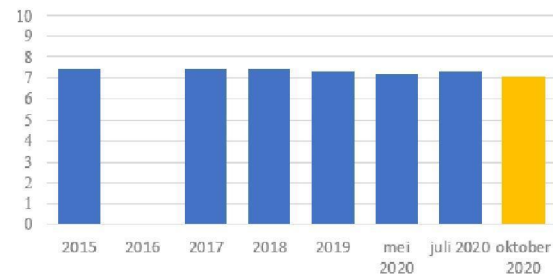
Bron: RIVM; Corona Gedragsunit

Welbevinden en gezondheid: welbevinden

- > Tevredenheid met het leven blijft vrij stabiel (voorlopige cijfers)
- > ...en het aandeel mensen met een laag psychisch welbevinden ook (voorlopige cijfers)
- > Een stabiele meerderheid is tevreden met de financiële situatie

Figuur 1 Gemiddelde tevredenheid met het leven, 2015-2020 (als rapportcijfer) ^a

a. In 2015 werd de tevredenheid met het leven gemeten in de maand november, en van 2017-2020 in mei.
Bron: CentERdata (LISS '15-'20); SCP (MEC 2020-juli & oktober)

Bron: SCP-signalement Welbevinden, LISS-panel

Welbevinden en gezondheid: toekomst

1. Maatschappelijke opgaven die eerder zagen nog urgenter

- Leefstijl ongezonder en toename (multi)morbiditeit
- druk op zorg en ondersteuning
- mentale gezondheid bij meer groepen onder druk

2. Scheidslijnen scherper

- Opeenstapeling van risico's in lagere sociaaleconomische groepen
- Verdieping intergenerationele kloof

3. Crisis als keerpunt

- Positieve ontwikkelingen in zorg, gedrag en (thuis)werken
- Verhoogd bewustzijn over leefstijl, leefomgeving en duurzaamheid

Bron: RIVM; Corona Inclusieve Volkstoekomstverkenning

Conclusies

- › Het vertrouwen daalt tot niveau voor de crisis, dit leidt (nog) niet tot verslechtering naleving maatregelen
- › Meer aandacht voor en inzicht in oorzaken van wel of niet houden aan regels nodig (brede benadering o.b.v. samenspel vertrouwen/draagvlak, kennis, (mis)informatie, motieven, emoties, percepties, opvattingen en vaardigheden)
- › Het grootste risico bestaat voor groepen die voor de crisis al kwetsbaar waren
- › Op korte termijn zijn we qua welbevinden best veerkrachtig, maar de grootste risico's bestaan op terreinen waar al zorgen bestonden (leefstijl, co-morbiditeit, zorg en psychisch welzijn)
- › Sterke interactie economische, maatschappelijke en gezondheidseffecten: cumulatie verdiept scheidslijnen en ongelijkheid.

Randvoorwaarden beleid

- › Om gezondheidsproblemen te lijf te gaan, is sterkere inzet op integrale preventie nodig
- › Verstevig aandacht en inzicht mentale gezondheid
- › Om maatschappelijke gevolgen beheersbaar te houden is het van belang om de effecten op ons algehele welzijn nu mee te wegen (ook t.a.v. sociaal domein/GGz).
- › Urgentie blijvende samenwerking ministeries door interactie verschillende maatschappelijke effecten en oorzaken daarvan
 - Bijv. rond brede welvaart; ongelijkheid; polarisatie.
- › Verbindt crisismaatregelen en flankerend crisisbeleid aan (middel)lange termijn beleid, Nu wel om rest te stutten, maar ook om toekomst.

Bedankt voor
uw aandacht!

5.1.2e

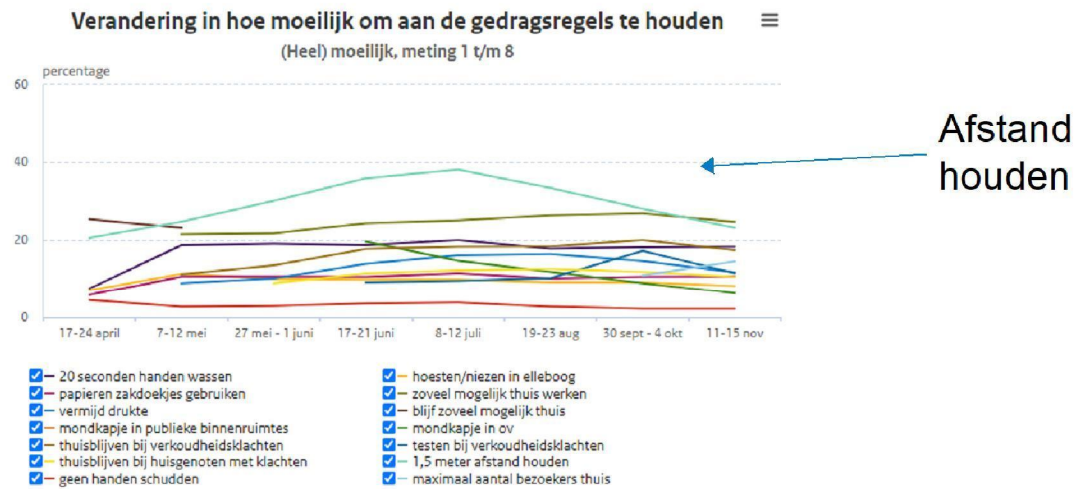
 @SCPonderzoek

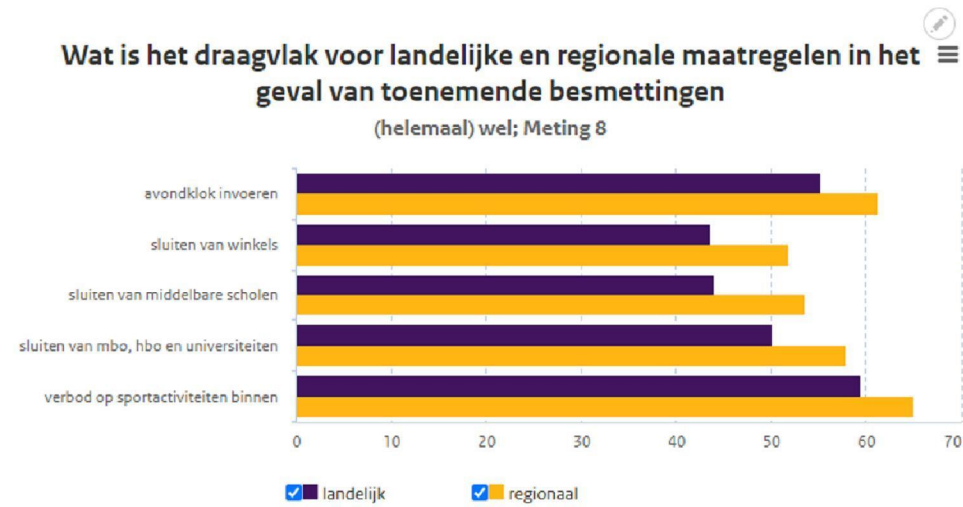
Bijlagen (ter informatie)

- > Aanvullende cijfers Corona GedragsUnit RIVM
- > Aanvullende cijfers SCP

RIVM: moeite om aan regels te houden

RIVM: draagvlak aanvullende maatregelen

RIVM: Feestdagen

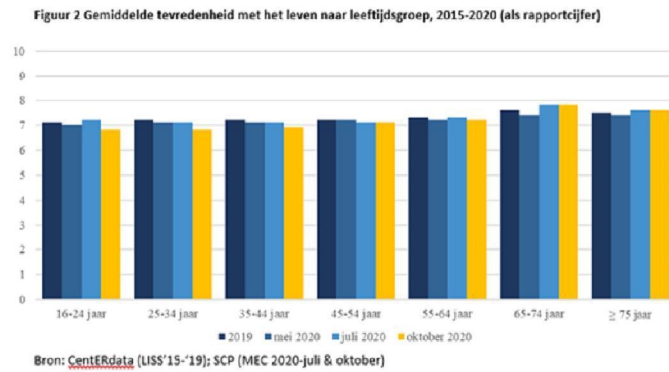
- > Heeft u al plannen of ideeën voor het vieren van de feestdagen dit jaar?

Ja, al enig idee over aangepaste vorm	31%
Ja, zoals ik altijd doe	7%
Nee, ik ben er nog niet uit	33%
Nee, nog niet over nagedacht	19%
Ik vier de feestdagen dit jaar niet vanwege corona	8%
Ik vier de feestdagen nooit	3%

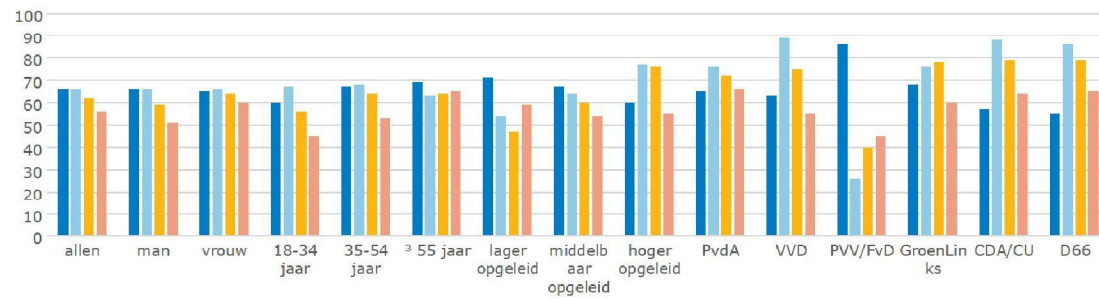
RIVM: Feestdagen

Thuis zonder gasten	32%
Thuis met gasten	38%
Bij vrienden/familie	34%
Hotel/vakantiepark	5%
Buitenland	2%

SCP: tevredenheid met leven naar leeftijd

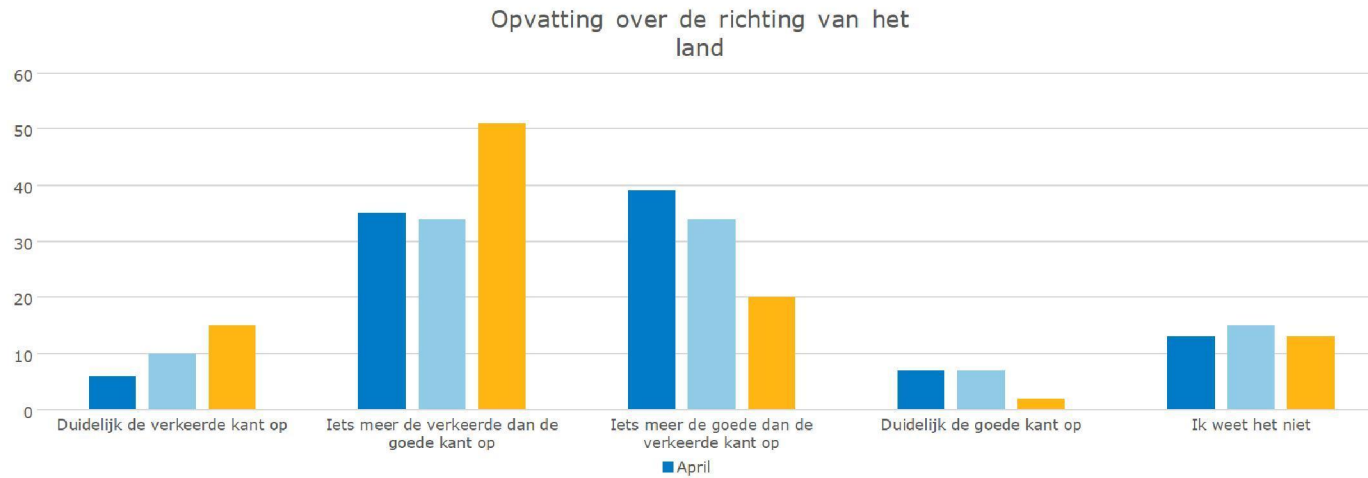

SCP: verschillen in vertrouwen tussen groepen

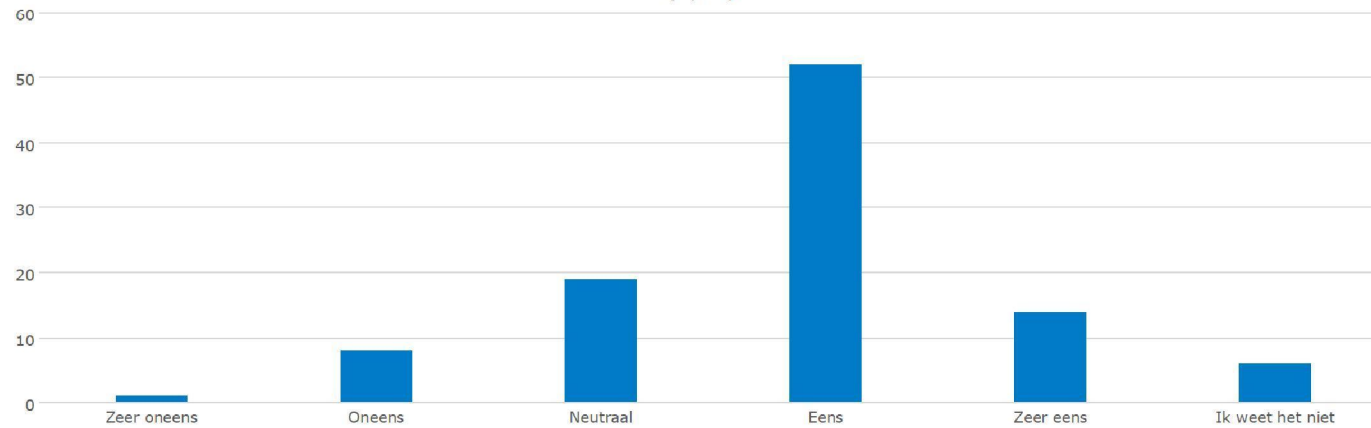
■ % gaat verkeerde kant op in Nederland
 ■ % heeft voldoende voor vertrouwen in regering
 ■ % (zeer) eens met meeste mensen zijn te vertrouwen

SCP: opvattingen over de richting van het land

SCP: opvattingen over beleefde tegenstellingen tussen groepen

Door de coronacrisis worden tegenstellingen tussen groepen groter
(april)

SCP: sociaal vertrouwen in cijfers

Tabel 9 Sociaal vertrouwen, bevolking van 18+, 2020/2-4 (in procenten)

	COB-LISS 2020/2 (april)	COB-LISS 2020/3 (juli)	COB-LISS 2020/4 (oktober)
Over het algemeen zijn de meeste mensen wel te vertrouwen.			
(zeer) oneens	12	14	12
(zeer) eens	66	60	62
Je kunt niet voorzichtig genoeg zijn in de omgang met mensen.			
(zeer) oneens	28	26	27
(zeer) eens	36	40	38
Er zijn nog altijd veel mensen die bereid zijn om een ander te helpen			
(zeer) oneens	2	3	2
(zeer) eens	87	83	85
In ons land gaan de mensen met steeds minder respect met elkaar om.			
(zeer) oneens	20	.	10
(zeer) eens	46	.	63

Bron: COB-LISS 2020/2-4